

Smernice za presojo izvetja upravljavcev objektov za izvajanje železniških storitev ali zagotavljanje storitev v teh objektih

1. Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/2177 z dne 22. novembra 2017 o dostopu do objektov za izvajanje železniških storitev in z železnico povezanih storitev, (v nadaljnjem besedilu: Uredba), določa postopke in merila, ki jih je potrebno upoštevati pri dostopu do objektov za izvajanje železniških storitev in uporabi storitev, ki se opravljajo v teh objektih. Uredba dodatno določa pravila glede obveznosti objave informacij o storitvah s strani upravljavcev objektov oziroma ponudnikov storitev in informacij glede postopkov dostopa.
2. V skladu s prvim odstavkom 2. člena Uredbe lahko upravljavci objektov vložijo zahtevek pri regulatornem organu, da bi bili izvzeti iz uporabe določb Uredbe, za katere je to izvetje dovoljeno.
3. Regulatorni organ lahko odobri izvetje iz uporabe določb Uredbe tiste upravljavce objektov za izvajanje železniških storitev, ki upravljajo naslednje objekte ali zagotavljajo naslednje storitve:
 - objekte za izvajanje železniških storitev ali storitve, ki **nimajo strateškega pomena** za delovanje trga storitev železniškega prometa, zlasti kar zadeva raven uporabe objekta, vrsto in obseg prometa, ter vrsto storitev, ki se zagotavljajo v objektu;
 - objekte za izvajanje železniških storitev ali storitve, ki se upravljajo oziroma **zagotavljajo na konkurenčnem trgu**, na katerem konkurenti zagotavljajo primerljive storitve;
 - objekte za izvajanje železniških storitev ali storitve, kadar bi lahko **uporaba te Uredbe negativno vplivala** na delovanje trga objektov za izvajanje železniških storitev.
4. V skladu s petim odstavkom 2. člena Uredbe so določena skupna načela odločanja, ki jih morajo nacionalni regulatorni organi uporabljati pri ocenjevanju prošenj za izvetje iz drugega odstavka tega člena. Vendar pa je treba načela skupnega odločanja prilagoditi razmeram na nacionalni ravni v državah članicah.
5. Potrebno je opozoriti, da izvetje na podlagi 2. člena Uredbe velja le za obveznosti, določene v Uredbi. Obveznosti upravljavca objekta, določene v Direktivi 2012/34/EU, ostajajo v veljavi. To pomeni, da je upravljavec objekta, skladno z Direktivo 2012/34/EU dolžan zagotoviti dostop do objektov in storitev, kljub temu, da mu je bilo dovoljeno izvetje na podlagi 2. člena Uredbe.
6. Izvetje velja glede dolžnosti objave opisa objekta, ki jih določa Uredba. Kljub temu pa je upravljavec objekta, na podlagi 5. člena Uredbe dolžan objaviti opis

objekta ali storitve, ki mora vključevati najmanj podatke iz drugega odstavka 4. člena od točke (a) do (d) in točke (m) in sicer:

- (a) seznam vseh naprav, v katerih se zagotavljajo z železnico povezane storitve, vključno z informacijami o njihovi lokaciji in delovnem času;
 - (b) ključne kontaktne podatke upravljavca objekta za izvajanje železniških storitev;
 - (c) opis tehničnih značilnosti objekta za izvajanje železniških storitev, kot so stranski tiri ali tiri za premik ali ranžiranje, tehnična oprema za natovarjanje in raztovarjanje, pranje, vzdrževanje in razpoložljivo skladiščno zmogljivost; informacije o tirih in stranskih tirih v zasebni lasti, ki niso del železniške infrastrukture, vendar so potrebni za dostop do objektov za izvajanje železniških storitev, ki so nujni za zagotavljanje storitev železniškega prevoza;
 - (d) opis vseh dodatnih storitev, ki se zagotavljajo v objektu, glede na njihovo vrsto (osnovne, dodatne ali pomožne);
 - (m) informacije o pristojbinah za dostop do objektov za izvajanje železniških storitev in za uporabo posameznih dodatnih storitev, ki se v njih zagotavljajo.
7. Poleg izvzetja obveznosti glede objave opisa objekta, je dovoljeno izvzetje glede zagotavljanja dostopa in uporabe storitev v objektih. Vendar pa morajo upravljavci objektov upoštevati določbe za zahteve glede dostopa iz 13. člena Direktive 2012/34/EU. To vključuje določbe v zvezi z gospodarsko smiselnimi nadomestnimi možnostmi in usklajevanjem nasprotujočih si zahtev.
8. Odobritev izvzetja je namenjena zmanjšanju birokratskih ovir upravljavcev objektov. Kljub temu pa lahko regulatorni organ za zagotovitev preglednega in nediskriminatornega obravnavanja prosilcev zahteva, da izvzeti upravljavci objektov vzpostavijo in objavijo lastna pravila, če se odločijo, da ne bodo uporabili določb iz Uredbe.

1. Merila za presojo

9. V skladu z drugim odstavkom 2. člena Uredbe so lahko izvzete tri kategorije objektov za izvajanje železniških storitev ali storitve. Da bi objekt za izvajanje železniških storitev ali storitev lahko upravičili izjemo, je dovolj, da je uvrščen v eno izmed teh treh kategorij:
- objekti za izvajanje železniških storitev ali storitve, ki nimajo strateškega pomena za delovanje trga storitev železniškega prevoza, zlasti kar zadeva raven uporabe objekta, vrsto in obseg prometa, ki bi ga to lahko zadevalo, ter vrsto storitev, ki se zagotavljajo v objektu;

- objekti za izvajanje železniških storitev ali storitve, ki se upravljajo oziroma zagotavljajo na konkurenčnem trgu, na katerem številni različni konkurenti zagotavljajo primerljive storitve;
- objekti za izvajanje železniških storitev ali storitve, kadar bi lahko uporaba te Uredbe negativno vplivala na delovanje trga objektov za izvajanje železniških storitev.

1.1. Objekti za izvajanje železniških storitev ali storitve, ki nimajo strateškega pomena za delovanje trga

10. V skladu z Uredbo je potrebno oceniti strateški pomen zlasti glede na stopnjo uporabe objekta, vrsto in obseg prometa, in vrsto ponujenih storitev v objektu. Vendar pa ta merila niso izčrpna, kar pomeni, da se lahko upoštevajo tudi drugi dejavniki.
11. Za določitev strateškega pomena storitev ali objekta je potreben ekonomski pristop, kar pomeni, da se storitev ali objekt lahko izvzame, če se šteje, da nima ekonomskega pomena za delovanje trga storitev železniškega prevoza.
12. Strateški pomen v zgoraj navedenem smislu se lahko določi na podlagi različnih ekonomskih meril. Ta merila služijo ugotavljanju strateškega pomena storitve ali objekta s kvalitativnega vidika (na primer: ali imajo upravljavci ali ponudniki dodatnih storitev določene podjetniške povezave, kar lahko poveča tveganje za zaprtje trga), pa tudi s kvantitativnega vidika (na primer: ali je storitev ali objekt manjšega obsega, da lahko služi le zanemarljivemu deležu tržnega povpraševanja).
13. Čeprav so nekatera merila ocenjevanja lahko pomembna za vse kategorije storitev in zmogljivosti iz Priloge II k Direktivi 2012/34 /EU, je zaradi raznolikosti teh kategorij potrebna nadaljnja razmejitev meril v skladu s podkategorizacijo iz 2. točke Priloge II k Direktivi. Navsezadnje bo strateški pomen - na primer, tovornega terminala določen z drugačnimi dejavniki, kot strateški pomen naprave za oskrbo z gorivom.
14. Zahtevek za izvzetje na podlagi merila "brez strateškega pomena" mora biti ustrezno utemeljen s strani upravljavca objekta. Vsak zahtevek zahteva temeljito oceno s strani regulatornega organa.
15. Ob upoštevanju zgoraj navedenih ugotovitev so opredeljena naslednja ocenjevalna merila, ki se lahko uporabijo za določitev strateškega pomena za delovanje trga storitev železniškega prevoza:

Splošno	<ul style="list-style-type: none"> • povezanost med upravljavcem objekta oziroma ponudnikom storitev z enim ali več železniškimi podjetji • letni promet storitve ali objekta • tržni delež storitve ali objekta • raven izkoriščenosti zmogljivosti • število zahtev prosilcev, ki so bile zavrjene v zadnjih treh letih in razlog za zavrnitev • obstoj drugih izvajalcev storitev ali upravljavcev objektov • za tovorni promet: bližina evropskega železniškega tovornega koridorja • za potniški promet: ustreznost objekta za izvajanje obveznosti gospodarske javne službe • povezanost objekta z omrežjem z nestandardnimi tehničnimi lastnostmi • povezanost objekta infrastrukturo, ki je izvzeta po členu 2 (4) Direktive 2012/34 /EU
Potniške postaje	<ul style="list-style-type: none"> • število tirov • število postankov vlakov • število potnikov
Tovorni terminali	<ul style="list-style-type: none"> • obseg pretovora (v tonah, v TEU, v številu vozil) • število vagonov ali vlakov
Ranžirne postaje / naprave za sestavo in razstavo vlakov	<ul style="list-style-type: none"> • obseg prometa • število tirov • dolžina tirov
Odstavni tiri	<ul style="list-style-type: none"> • število tirov • dolžina tirov
Naprave za vzdrževanje	<ul style="list-style-type: none"> • brez dodatnih meril
Druge tehnične naprave	<ul style="list-style-type: none"> • brez dodatnih meril
Naprave za podporo	<ul style="list-style-type: none"> • brez dodatnih meril
Naprave za oskrbo z gorivom	<ul style="list-style-type: none"> • količina prečrpanega goriva
Objekti in naprave v pristaniščih¹	<ul style="list-style-type: none"> • obseg pretovora blaga (vlak/plovilo), npr. v TEU ali tonah • število vagonov ali vlakov

¹ Presoja glede na vrsto naprave ali objekta, na primer, ranžirna postaja, odstavni tiri, ali naprava za oskrbo z gorivom v pristanišču

1.2. Objekti ali storitve v konkurenčnem tržnem okolju

16. V skladu z določili Uredbe se lahko na podlagi tega razloga izvzame objekt ali storitev, če na zadevnem trgu obstajajo različni konkurenti, ki zagotavljajo primerljive storitve.
17. Storitve je mogoče šteti za del enega trga, če obstaja zadostna stopnja zamenljivosti med temi storitvami. To pa po drugi strani zahteva, da so te storitve primerljive.
18. Da se ugotovi, ali se posamezna storitev ali objekt nahaja v okolju, kjer je vzpostavljena zadostna konkurenca, da bi bilo izvzetje iz Uredbe upravičeno, mora regulatorni organ upoštevati naslednje dejavnike:
- zamenljivost;
 - ustrezno geografsko območje;
 - raven konkurence.
19. Ti dejavniki se upoštevajo tudi pri ocenjevanju trgov v okviru konkurenčnega prava EU. To pa ne pomeni, da mora regulatorni organ opraviti celovito tržno analizo, kot se to izvaja v konkurenčnem pravu, da se oceni zahtevek za izvzetje na podlagi "konkurenčnega tržnega okolja". Ob upoštevanju obsega in namena izvzetja na podlagi drugega odstavka 2.člena Uredbe se lahko celotna tržna analiza šteje za nesorazmerno.

1.2.1. Zamenljivost

20. Izhodišče ocenjevanja je določiti, katere nadomestne možnosti so na voljo prosilcem. Nadomestne storitve ali zmogljivosti so lahko prosilcu na voljo le, če so si med seboj dovolj podobne, da omogočajo strankam prehod na drugo storitev ali objekt. Na primer, terminala za razsuti tovor, ne moremo šteti kot konkurenta terminalu, specializiranemu za zabojnike, zaradi popolnoma različne pretovorne mehanizacije.

1.2.2. Geografsko območje

21. Zamenljivost ni odvisna le od primerljivosti objektov oziroma storitev, temveč tudi od razdalje med njimi. Objekt je lahko konkurenčen drugemu objektu le, če se oba objekta nahajata na takšni razdalji, da lahko prosilci prehajajo med njima. Razdalja, znotraj katere so stranke pripravljene in sposobne prehajati, je lahko odvisna od vrste storitve ali objekta, ki se ocenjuje.

22. Pri ocenjevanju upoštevnega geografskega območja se pozornost ne namenja le naravi storitve, ampak se upoštevajo tudi tehnične značilnosti železniškega omrežja, s katerim je objekt povezan. Storitvene zmogljivosti v tehnično različnih omrežjih niso neposredni konkurenti. V nekaterih primerih lahko tehnični dejavniki določajo meje tudi na trgih. Na primer, sosednja omrežja imajo lahko različne sisteme napajanja. V tem smislu je potrebno posebno pozornost nameniti mednarodnim železniškim tovornim koridorjem (RFC), ki so bili vzpostavljeni z namenom učinkovitejšega prevoza blaga znotraj EU.

1.2.3. Raven konkurence

23. Regulatorni organ lahko, ob upoštevanju vrste objekta ali storitve in geografskega območja, ugotovi, ali konkurenčno okolje obstaja na upoštevnem trgu. Na trgih, za katere so značilne velike ovire pri vstopu, je potrebno upoštevati možnost tihega dogovarjanja med ponudniki. Zato je upravljavec objekta upravičen do izvetja le, če so na voljo nadomestne storitve, ki jih izvajata najmanj dve podjetji.

24. Vendar pa zgolj število konkurentov ne odraža v celoti ravni konkurence na trgu. Vlogo igrajo lahko tudi drugi dejavniki, kot so (relativna) velikost konkurenčnih podjetij, možnosti vstopa na trg in tržna moč prosilcev za določeno dodatno storitev. Takšne dejavnike lahko regulatorni organ upošteva, če meni, da so potrebni za njeno oceno.

25. Dodatni kriteriji za določitev ravni konkurence:

- relativna velikost konkurenčnih objektov oziroma storitev, glede na tržni delež ali prihodke;
- razpoložljive zmogljivosti;
- možnosti vstopa na trg;
- možnosti razširitve kapacitet
- zadostna moč prosilcev za dodatne storitve

1.3. Negativni vpliv na trg

26. Medtem ko prvi dve kategoriji objektov ali storitev zahtevata presojo strateškega pomena objekta oziroma storitve ali konkurenčnega tržnega okolja, na katerem deluje, gre pri tretji kategoriji za presojo vpliva določil same Uredbe. Gre torej za presojo, ali bi uporaba določil Uredbe lahko imela negativen vpliv na delovanje tega trga.

27. Ker se izvetje lahko odobri le v primeru negativnih učinkov, ki ne vplivajo le na objekt ali storitev, ampak na celotne storitve upoštevnega trga, na katerem se objekt ali storitev nahaja, se zdi, da je področje uporabe za takšno oprostitev manjše. Razen primera, navedenega v uvodni izjavi (2) Uredbe, regulatornim organom ni znan noben drug primer, v katerem bi se bilo mogoče uspešno sklicevati na negativni vpliv.
28. Vsak prosilec, ki bo zaprosil za izvetje po tej določbi, bo moral zato natančno navesti, katera določba Uredbe bi imela negativen vpliv na zadevni trg storitev, da se regulatornemu organu omogoči odločanje za vsak primer posebej.